

A régi budaörsi NÉMÉTEK karácsonya

Franz Reidl egy régi tanulója felvezetett a régi szokások körforgására. Advent időszakában jött a Mikulás, a Jézuska karácsonyra édességet és játékot hozott. Szenteste északaján éjféle ünnepi szentmisére került sor. Számos faluban élt a hagyományos karácsonyi betlehemes játék. Az újév kezdete szép dalokkal, jó kívánságokkal kezdődött. Ez volt a „Neujahrwünschen.” Három királyok ünnepén krétával a Gáspár, Menyhért és Boldizsár kezdőbetűit írták fel az ajtófélfára. Majd következett a farsang vidám időszaka, a hagyományos ünnepi rend körforgásszerűen ismétlődött.

December 13-án – a titokzatos Lúcia napon, Budaörsön a családanya izzó paraszat gyűjtött a személtapátra, erre tömjént hintett és végigment a szobákon, sőt még az istállóba is ellátogatott, hogy elűzze a boszorkányokat. A negyvenes évekig szent Miklós, Szent Luca, Szent Tamás napján, karácsonykor és szilveszter napján a szobákat „kifüstölték”, elűzve minden rontást. December 21-én Szent Tamás napja estéjén a férjhez menő lány megrugdosta az ágylábát, és így kérte Szent Tamást „Lausmar erscheine / In Herzolleibstn meine” – „mutasd meg álmodban Szent Tamás, ki lesz az én szerelmem...” Feljegyezték azt is, hogy ha ezen az estén a nagylány a kamrában páros számú öltre való fát

nyalábolt fel, akkor még a következő évben férjhez megy.

A karácsony előtti egy-két hétben „Kriskhindl”-ek, betlehemesek járták a falut. Fejükön arany vagy ezüstpapírból készített süveg ékeskedett. „Taaft ti Kriskhindl aini?” – „bejöhetnek-e a betlehemesek?” - kérdezték a ház lakóit. Szívesen látták őket, mert karácsonyi hangulatot hoztak a házba. A karácsonyi ünnepet megelőző napokban azonban már felnőttek, a Szent Családnak szállást kereső asszonyok járták a házakat. A csoportot vezető asszony a Szent Családot ábrázoló kép a szíve fölé helyezve hozta magával. Imádságos útjukat december 8-án, a Szeplőtelen Fogantatás ünnepén kezdték. Minden nap más hívő házát keresték fel imáikkal, és ahol utoljára jártak karácsony előtt, ott gyertyaszentelő boldogasszony napjáig őrizték a képet. (A szokás az 1990-es évek elején, Budaörsön újra kezdődött.)

A régi Budaörsön a gyerekek úgy tudták, hogy a Jézuska létrán száll le a földre, majd elmegy fenyőfáért az erdőbe, és ajándékkal megrugdosta a szekerével siet vissza a gyerekekhez, a szekerét pedig szamar vagy ló húzza. Hogy Jézuska nyugodtan elhozhassa az ajándékait, ezért a gyerekek szénát kötöttek egy fára, még az ablakba is szénát tettek.

Budaörsre az éjféle mise után érkezett a Jézuska, vagy

akár másnap reggelre is eltolódhatott az ajándékok átadása. Egy régi mondóka szerint a kicsinyek csak ennyit mondtak: „Voder unse, taa Paam kheit unse” - azaz: „Mi Atyánk, ez a fa csak a mi fánk.”

Az asszonyok a mise előtt a karácsonyfát díszítették, a férfiak kártyázással töltötték el az időt. Túl korán senki nem indult éjféle misére, mivel „a holtak az éjféle mise előtt tartják istentiszteletüket”.

Amikor Krisztus, a világ világgossága megszületett, a házakban sem lehetett sötétség. Mindenhol lámpát gyújtottak, s ez egész éjjel égett. Az éjféle miséről hazaérkezőket a pásztor ostorpattogatása és kürtölése kísérte útkön.

Prach János: Das Ofner Bergland – „A budai hegyvidék” anekdotagyűjteménye egy bájos karácsonyi ajándék történetét jegyezte fel. Az apa azt kérdezte a kis Gyuritól „Du Schorsch, Te Gyuri, hát mit szeretnél kérni a Jézuskától? Hát apám, egy trombitát szeretnék. No, fiam, kívánj valami más! Már csak az hiányozna, hogy egész napon át a trombitát fújjad! De Apám, mondta a kisfiú, megígérem, hogy csak akkor trombitálok, ha te alszol! Hogy hozott-e ezután a budaörsi Jézuska trombitát a kis Gyurinak, aligha tudnánk könnyen megválaszolni.

K. J. L.